

Handboek *Veteraan*

Datum   december 2014
Uitgave Veteraneninstituut, Doorn

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Veteraneninstituut.

Het Veteraneninstituut (Vi) is uitvoerder van het Nederlandse veteranenbeleid. Het Vi speelt een belangrijke rol in het uitdragen en stimuleren van waardering voor veteranen. Ook verwerft en verspreidt het Vi kennis over diverse veteranenthema's. Onderdeel van het Vi is het Veteranenloket: dé plek waar veteranen, oorlogs- en dienstsachtoffers en hun relaties terecht kunnen met al hun aan de inzet gerelateerde (zorg)vragen.

Inhoud

1.	Nederlandse Veteranen	5
2.	Veteranenbeleid	5
3.	Erkenning en Waardering	5
3.1	Veteraneninstituut	5
3.1.1	Veteranenpas	5
3.1.2	Reis- en reüniefaciliteiten	6
3.1.3	Checkpoint	6
3.1.4	Educatief programma ‘Veteraan in de Klas’	6
3.1.5	Interviewcollectie Nederlandse Veteranen	6
3.1.6	Overige faciliteiten	6
3.2	Veteranen in werkelijke dienst	7
3.3	In het buitenland woonachtige veteranen	7
3.4	Nationaal Comité Veteranendag	7
4	Zorg en ondersteuning	7
4.1	Toegang tot zorg	8
4.1.1	Psychische zorg	8
4.1.2	Materiele zorg	8
4.1.2.1	Voor de pensioenen:	8
4.1.2.2	Pensioenen voor beroepsmilitairen met doorlopend dienstverband	9
4.1.2.3	Waarde overname en -overdracht van pensioenen	9
4.1.2.4	Pensioenen voor beroepsmilitairen met kortdurend dienstverband	10
4.1.2.5	WIA en Militair Invaliditeitspensioen (MIP)	10
4.1.2.6	Voorzieningenregeling voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers	11
4.1.2.7	Bijzondere Wetgeving Oorlogsgetroffenen, Vervolgingsslachtoffers en KNIL- pensioenen	11
4.1.2.8	Regeling Ereschuld	11
4.1.2.9	Regeling Schadeloosstelling	12
4.1.2.10	Regeling inkomensvoorziening (IV)	12
4.2	Toegang tot ondersteuning	13
4.2.1	Nuldelijnsondersteuning	13
4.2.2	Diensten Geestelijke Verzorging	13
4.2.3	Belangenbehartiging	13
4.2.4	Bemiddeling	15
4.2.5	Sociaal juridisch advies	15
5	Activiteiten en ontmoeten	15
6	Thuisfront en nabestaanden	16
6.1	Thuisfront	16
6.2	Nabestaanden	16
7	Onderscheidingen en eretekens	17

7.1	Draaginsigne Veteranen	17
7.2	Draaginsigne Gewonden	17
7.3	Zilveren Roos.....	17
7.4	Nagedachtenisoorkonde.....	17
7.5	Meer informatie over militaire onderscheidingen.....	18
7.6	Militaire onderscheidingen opmaken	18
8	Documentatiecentra.....	19
8.1	Veteraneninstituut / Kennis- en onderzoekscentrum (Vi/KOC)	19
8.2	Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)	19
8.3	NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies.....	20
8.4	Bibliotheek Cogis	20
8.5	Veteranenlandgoed Vrijland	20
9	Militaire en oorlogsmusea.....	21
9.1	Groningen	21
9.2	Friesland	21
9.3	Drenthe	21
9.4	Overijssel	22
9.5	Gelderland	22
9.6	Utrecht	24
9.7	Noord-Holland.....	25
9.8	Zuid-Holland	26
9.9	Noord-Brabant	27
9.10	Zeeland.....	29
9.11	Limburg.....	29
10	Lijst instanties	30

1. Nederlandse Veteranen

Sinds 1940 heeft Nederland ruim 650.000 militairen ingezet tijdens drie oorlogen en bijna honderd vredesmissies. Het grootste deel van de oorlogsveteranen die zijn ingezet tijdens de Tweede Wereldoorlog, de dekolonisatiestrijd in voormalig Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea en de Korea-oorlog is overleden. Nederland heeft momenteel (2014) ruim 120.000 veteranen. Iets meer dan de helft van hen heeft in de jaren 1979-heden deelgenomen aan één of meerdere vredesmissies in internationaal verband.

Volgens de Veteranenwet – die in 2014 van kracht werd – is een veteraan “de militair, de gewezen militair, of de gewezen dienstplichtige, van de Nederlandse krijgsmacht, dan wel van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger, alsmede degene die behoorde tot het vaarplichtig koopvaardijpersoneel, die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend onder oorlogsomstandigheden dan wel heeft deelgenomen aan een missie ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde voor zover deze missie bij regeling van Onze Minister is aangewezen.”

2. Veteranenbeleid

De meest recente ontwikkeling binnen het veteranenbeleid was in 2012 de realisering van de Veteranenwet, vooral bedoeld om de zorg voor militairen en veteranen voor, tijdens en na uitzending wettelijk te verankeren. Deze Veteranenwet is op initiatief van de Tweede Kamer tot stand gebracht. Naast het wettelijk verankeren van de speciale zorgplicht van Defensie voor militairen en veteranen zorgde de Veteranenwet ook voor een uitbreiding van de definitie veteraan, zodat actief dienende militairen al direct na hun eerste uitzending de veteranenstatus met de daarbij behorende veteranenpas toegekend krijgen. De Veteranenpassen voor veteranen in werkelijke dienst worden in de loop van 2014 uitgereikt. Andere actuele ontwikkelingen zijn dat het Centraal Aanmeldpunt van het Veteraneninstituut en het Zorgloket Veteranen van het ABP in de 1e helft van 2014 zijn samengevoegd tot één Veteranenloket waar veteranen met al hun (zorg)vragen terecht kunnen en dat de Nationale Ombudsman wordt uitgebreid met een onafhankelijke Veteranenombudsman die zich specifiek zal buigen over klachten over de zorg voor veteranen.

3. Erkenning en Waardering

Een van de hoekstenen van het veteranenbeleid is het bevorderen en uitdragen van erkenning voor veteranen. De aandacht en waardering vanuit de Nederlandse samenleving dragen sterk bij aan het gevoel van erkenning onder veteranen.

3.1 Veteraneninstituut

Het Veteraneninstituut (Vi) is uitvoerder van het Nederlandse veteranenbeleid. Het instituut speelt een belangrijke rol in het uitdragen en stimuleren van waardering voor veteranen. Ook verwerft en verspreidt het kennis over diverse veteranenthema's. Onderdeel van het Vi is het Veteranenloket: dé plek waar veteranen, oorlogs- en dienstslachtoffers en hun relaties terecht kunnen met al hun aan de inzet gerelateerde (zorg)vragen.

3.1.1 Veteranenpas

De Veteranenpas is, net als alle overige diensten van het Vi, geheel kosteloos beschikbaar voor erkende veteranen. De pas is geldig voor het leven en geeft recht op bepaalde faciliteiten, zoals jaarlijks een aantal keren vrij reizen (alleen voor veteranen die de dienst hebben verlaten) en een gratis abonnement op het veteranentijdschrift *Checkpoint*. Nog niet geregistreerde veteranen kunnen een aanvraagformulier voor de veteranenpas invullen op de website. Op de website van het Vi staat een overzicht van alle voordelen verbonden aan de Veteranenpas. Tevens publiceert het veteranentijdschrift *Checkpoint* maandelijks nieuwe voordelen.

3.1.2 Reis- en reüniefaciliteiten

Veteranen uit dienst van Defensie hebben recht op twee keer per jaar gratis treinvervoer voor het bezoeken van veteranenevenementen. Treinkaarten kunnen telefonisch of via de website van het Veteraneninstituut worden aangevraagd. Het aanvragen van treinkaarten is uitsluitend voor veteranen die de dienst hebben verlaten. Veteranen in dienst kunnen gebruik maken van DIDO voor het bezoeken van reünies en herdenkingen (na toestemming commandant / direct leidinggevende).

3.1.3 Checkpoint

Checkpoint is een magazine voor veteranen dat tien keer per jaar uitkomt. Het blad verschijnt in opdracht van het Vi en wordt in papieren of in digitale vorm gratis ter beschikking gesteld aan houders van de veteranenpas of op verzoek (info@veteraneninstituut.nl) aan anderen verstuurd. De digitale versie is gelijk aan de papieren versie, maar biedt veel extra's in de vorm van links naar foto's films en websites. Uiteraard kunnen ook veteranen uit dienst *Checkpoint* digitaal ontvangen. Via de homepage van www.veteraneninstituut.nl (Checkpoint) kunt u zich snel een eenvoudig aanmelden voor ontvangst van de digitale *Checkpoint*.

Redactie Checkpoint

Postbus 1091, 6501 BB Nijmegen
tel: 024-3600974, fax: 024-3243653
e-mail: checkpoint@veteranen.nl

3.1.4 Educatief programma 'Veteraan in de Klas'

'Veteraan in de Klas' is bedoeld om ontmoetingen tussen veteranen en leerlingen het basis onderwijs en het voortgezet onderwijs te realiseren. Er zijn hiervoor verschillende mogelijkheden, van het geven van gastlessen door een veteraan op school tot het organiseren van een projectweek. Het project maakt deel uit van een breder educatief programma van het Comité Nederlandse Veteranendag en wordt sinds 2005 uitgevoerd door het Vi.

'Veteraan in de Klas'

Telefoon: 088 334 00 00
E-mail: educatie@veteraneninstituut.nl

3.1.5 Interviewcollectie Nederlandse Veteranen

Persoonlijke verhalen van veteranen bieden een prachtige en waardevolle mondelinge aanvulling op geschiedschrijving die vaak vooral op schriftelijke bronnen is gebaseerd. Om de ervaringen en de beleving van veteranen vast te leggen en uit te dragen heeft het Vi een uitgebreide en gevarieerde interviewcollectie aangelegd. Ruim vijfhonderd interviews uit de collectie zijn voor iedereen online te beluisteren via de website van het Vi. Wilt u de collectie ook eens raadplegen? Kijk op www.veteraneninstituut.nl/diensten/interviewcollectie/

Interviewcollectie Nederlandse Veteranen

Telefoon: 088 334 00 00
E-mail: ipnv@veteraneninstituut.nl

3.1.6 Overige faciliteiten

Aan het bezit van de veteranenpas zijn financiële voordelen verbonden. Voorbeelden daarvan zijn kortingen op vakantie-reizen, verzekeringen, hotels, pretparken en de aanschafprijs van sommige boeken, tijdschriften, video's en dvd's. Een houder van een veteranenpas krijgt daarnaast vaak korting bij een groot aantal Nederlandse musea. Alle aanbiedingen worden aangekondigd in *Checkpoint* en vindt u ook op de website www.veteraneninstituut.nl.

3.2 Veteranen in werkelijke dienst

Sinds het in werking treden van de Veteranenwet is medio 2012 aan ongeveer 30.000 militairen met uitzendervaring de veteranenstatus toegekend. Militairen die in de toekomst deelnemen aan een uitzending die recht geeft op de veteranenstatus, krijgen voortaan direct na terugkeer van hun missie de Veteranenpas en het Draaginsigne Veteranen uitgereikt. Zij profiteren dan ook van kortingen en andere voordelen die aan de Veteranenpas zijn gekoppeld en krijgen instructie hoe zij voortaan de digitale uitgave van Checkpoint gratis kunnen downloaden (zie ook www.veteraneninstituut.nl). De 'regeling reisfaciliteiten' geldt niet voor veteranen in werkelijke dienst, aangezien zij via hun werkgever Defensie de mogelijkheid hebben om sommige reiskosten te declareren.

3.3 In het buitenland woonachtige veteranen

Duizenden Nederlandse veteranen wonen in het buitenland, onder wie ruim 3.000 houders van de Veteranenpas. Laatstgenoemden hebben uiteraard ook het Draaginsigne Veteranen en een gratis abonnement op het tijdschrift Checkpoint, dat inmiddels ook voor hen in digitale vorm beschikbaar is (zie www.veteraneninstituut.nl). Ook kunnen zij gebruikmaken van de gratis vervoersbewijzen voor het bezoeken van reünies of evenementen wanneer zij in Nederland zijn (aanvragen kan telefonisch bij het Vi). Verder wordt op de defensiebegroting jaarlijks een bedrag gereserveerd voor ondersteuning van bijeenkomsten van/voor Nederlandse veteranen in het buitenland. Dit komt vooral ten goede aan veteranen in ver van Nederland gelegen landen die daardoor vaak niet in staat zijn veteranevenementen in Nederland te bezoeken. De financiële ondersteuning van veteranenbijeenkomsten in het buitenland loopt doorgaans via de Nederlandse ambassades (militair attaché), die daarover nadere informatie kunnen verstrekken.

3.4 Nationaal Comité Veteranendag

Alle Nederlandse veteranen – 'oud' (WO II en het KNIL) en 'jong' (ingezet in vredesmissies) - verdienen erkenning en begrip van de samenleving en van de Nederlandse overheid. Daartoe wordt elk jaar op de laatste zaterdag van juni de Nederlandse Veteranendag georganiseerd met een defilé in de binnenstad van Den Haag en een manifestatie op het Malieveld. De Nederlandse Veteranendag is gratis toegankelijk. Meer informatie vindt u op de website van de Nederlandse Veteranendag. Veteranen kunnen deelnemen aan het defilé als lid van een van de detachementen van een lidorganisatie van het Veteranen Platform. De Nederlandse Veteranendag is de dag waarop de samenleving in brede zin haar erkenning en waardering voor het werk van veteranen uitdrukt.

Nationaal Comité Veteranendag

E-mail: info@veteranendag.nl

Website: www.veteranendag.nl

4 Zorg en ondersteuning

Naast optimale dienstverlening hebben Nederlandse veteranen, oorlogs-, dienstslachtoffers en hun relaties ook na hun dienstitijd recht op optimale zorg. Die krijgen zij via het Veteranenloket van het Veteraneninstituut (Vi). Het Veteranenloket biedt toegang tot bestaande zorg en dienstverlening van het Ministerie van Defensie, het Vi, het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV), het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) en het Veteranen Platform (VP). Voor een acute zorgvraag is het loket ook buiten kantooruren bereikbaar. Het Veteranenloket is telefonisch bereikbaar op 088 334 0000 en via info@veteranenloket.nl.

4.1 Toegang tot zorg

Heeft u na een militaire uitzending (blijvend) psychische of lichamelijke zorg nodig? Het Veteranenloket is er voor u en natuurlijk ook voor uw relaties. U krijgt via het Veteranenloket toegang tot zorg van het Ministerie van Defensie, het Veteraneninstituut (Vi), het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV), het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) en het Veteranen Platform (VP), van een adviesgesprek tot aan specialistische behandelingen.

- Immateriële zorg: gespecialiseerd maatschappelijk werk, eerste en tweedelijns geestelijke gezondheidszorg;
- materiële zorg: zoals pensioen, uitkeringen, voorzieningen en geneeskundige verstrekkingen, hulp bij schuldsanering, begeleiding naar nieuw werk, etc.;
- revalidatie en re-integratie;
- een combinatie van deze.

Elke vorm van hulp, zorg en informatie start door contact op te nemen met Het Veteranenloket.

Kijk op www.veteranenloket.nl
of bel naar 088 334 00 00
of stuur een e-mail naar info@veteranenloket.nl.

4.1.1 Psychische zorg

Binnen het LZV werken diverse zorginstellingen samen, waaronder drie van het Ministerie van Defensie, om optimale zorg te verlenen aan veteranen en hun relaties. De veteraan kan bij het LZV terecht voor maatschappelijk werk en meer gespecialiseerde hulpverlening, lopend van kortdurende behandelingen tot topklinische zorg. Het Veteranenloket biedt de toegang naar al deze zorg.

4.1.2 Materiele zorg

In dit hoofdstuk worden regelingen genoemd die voor veteranen van belang kunnen zijn. Het gaat daarbij met name om die regelingen op grond waarvan zij eventuele rechten kunnen ontleen en dat zijn:

4.1.2.1 Voor de pensioenen:

- Het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds), voor wat betreft de pensioenrechten (ouderdomspensioen) van de veteraan zelf.
- Het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP voor wat betreft pensioenrechten van de nabestaanden van een veteraan.
- Het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen voor de gewezen militair die al of niet ten gevolge van de uitoefening van de militaire dienst arbeidsongeschikt dan wel invalide is geworden, tot het moment dat hij 65 jaar is geworden.
- Het Besluit bijzondere militaire pensioenen:
  - voor de militair van 65 jaar met een invaliditeit ten gevolge van de uitoefening van de militaire dienst,
  - voor de nabestaanden van de militair met een invaliditeitspensioen of van de militair die ten gevolge van de uitoefening van de militaire dienst is overleden.

Voor wat betreft een steeds kleiner wordende groep veteranen:

- De wetgeving voor oorlogsgetroffenen en vervolgingslachtoffers (Sociale Verzekeringsbank/SVB). Het contactadres van de SVB is:

Sociale Verzekeringsbank
Afdeling Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen
postbus 9575
2300 RB Leiden

- De pensioenwetgeving voor hen die alleen bij het KNIL hebben gediend. (Ministerie van Binnenlandse zaken: Stichting Administratie Indonesische Pensioenen / SAIP). Het contactadres van de SAIP is:

SAIP
Postbus 1263
6400 BG Heerlen
Nederland
31 (0) 45 5793058

4.1.2.2 Pensioenen voor beroepsmilitairen met doorlopend dienstverband
Tot 1 juni 2001 waren de ouderdoms- en nabestaanden pensioenen voor de militair of hun nabestaanden in eigen militaire wetgeving verankerd. Dit is niet meer het geval. Deze militaire ouderdoms- en nabestaandenpensioenen vallen nu rechtstreeks onder het ABP en zijn in het ABP-Pensioenreglement geregeld. Als u vragen heeft over uw ouderdoms- of nabestaandenpensioen kunt u contact opnemen met ABP:

Als u pensioen opbouwt:

ABP
Service Verzekerden
Postbus 4806
6401 JL Heerlen
045 579 60 70

Als u pensioen ontvangt:

ABP
Pensioengerechtigden
Postbus 4804
6401 JL Heerlen
045 579 62 55

4.1.2.3 Waarde overname en -overdracht van pensioenen

Als het dienstverband bij Defensie wordt beëindigd en u gaat bij een andere werkgever aan de slag kan het zijn dat u pensioen gaat opbouwen bij een ander Pensioenfonds dan ABP. U kunt dan verzoeken het bij ABP opgebouwde pensioen over te dragen aan uw nieuwe pensioenfonds. Voor meer informatie over waarde overname / waardeoverdracht kunt u eveneens bij ABP Service Verzekerden (zie hiervoor genoemde contactgegevens) informatie opvragen. Gelet op de termijnbepalingen die hierbij gelden, adviseren wij u direct bij het aanvaarden van de nieuwe baan contact met ABP op te nemen. U kunt er bij dienstverlating ook voor kiezen het opgebouwde pensioen bij het ABP te laten staan tot u bij het bereiken van de ontslagleeftijd recht krijgt op dat ouderdomspensioen. U heeft dan vaak te maken met een zogenoemde pensioenbreuk.

4.1.2.4 Pensioenen voor beroepsmilitairen met kortdurend dienstverband

Voor de beroepsmilitair met een kortdurend dienstverband geldt dat hij/zij ook pensioen opbouwt bij het ABP. Na beëindiging van het dienstverband bij Defensie bestaan voor deze militairen dezelfde mogelijkheden met betrekking tot dat pensioen zoals hiervoor genoemd. Zij kunnen de opgebouwde pensioenen bij ABP laten of zij kunnen ervoor kiezen de waarde van het opgebouwde pensioen naar een nieuwe pensioenfonds over te dragen. Voor meer informatie over pensioenoverdracht verwijzen wij u naar 3.1.2.2.

4.1.2.5 WIA en Militair Invaliditeitspensioen (MIP)

Per 1 januari 2006 is de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) vervangen door de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Naast de WAO tot 2006 en de WIA thans bestaan voor de gewezen militair aanvullende bovenwettelijke regelingen op grond van het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen (zoals het arbeidsongeschiktheidspensioen en het invaliditeitspensioen) en de Suppletieregeling gedeeltelijk arbeidsongeschikten sector Defensie. Op deze laatste uitkering worden andere inkomsten uit arbeid gekort.

In de Pensioenkamer hebben de sociale partners in december 2005 afspraken gemaakt over een voorlopige uitvoering van de bovenwettelijke regelingen naast de WIA. Gekozen is voor een uitkomst die materieel gelijk is aan die van het WAO/MIP-regime. Deze afspraken zijn per 1 juli 2006 voor het burgeroverheidspersoneel definitief gemaakt. Defensie heeft eind 2006 bepaald hoe de in de Pensioenkamer voor het overheidspersoneel gemaakte afspraken doorwerken naar de gewezen militairen die “in en door de dienst” invalide zijn geworden.

Voor informatie over WAO/WIA kunt u contact opnemen met

Uitvoering Werknemers Verzekeringen (UWV)

Postbus 4949, 6401 JS Heerlen

tel: 0900-9294

Voor informatie over het MIP kunt u contact opnemen met

ABP, Bijzondere Regelingen Defensie

Serviceteam Invaliditeitspensioenen

Postbus 4490, 6401 CZ Heerlen

tel: 045-5798191

Momenteel is nog niet duidelijk wanneer deze afspraken worden vastgelegd in het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen.

Zodra de militair die ‘in en door de dienst’ invalide is geworden de pensioenleeftijd heeft bereikt, krijgt hij/zij het militair invaliditeitspensioen op grond van het Besluit bijzondere militaire pensioenen.

Voor wat betreft toename van de klachten geldt dat de betrokkene bij het serviceteam dat bij ABP is belast met de uitvoering van de pensioenen, een aanvraag voor een herkeuring kan indienen, teneinde een hoger pensioen te krijgen. Voor wat betreft diegenen die al voor 1966 zijn ontslagen geldt dat zij ook na hun 65e jaar voor een dergelijke herkeuring en dus verhoging in aanmerking kunnen komen. Voor diegenen die na 1 januari 1966 zijn ontslagen en een dergelijk pensioen hebben ontvangen, geldt dat de eventuele verhoging/herkeuring slechts tot de leeftijd van 65 jaar kan worden aangevraagd.

Voor de gewezen militair met aanspraken op een arbeidsongeschiktheidspensioen (maar geen aanspraak op een militair invaliditeitspensioen) geldt dat dit arbeidsongeschiktheidspensioen bij het bereiken van de pensioenleeftijd wordt beëindigd. Hierop aansluitend gaat het ouderdomspensioen in op basis van het ABP Pensioenreglement. De hoogte hiervan is mede afhankelijk van de tijd gedurende welke arbeidsongeschiktheidspensioen is ontvangen en van het daarbij vastgestelde percentage arbeidsongeschiktheid.

4.1.2.6 Voorzieningenregeling voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers

De geïnvaleerde militair kan in aanmerking komen voor een voorziening op grond van de Voorzieningenregeling voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers. Uiteraard moet de eventuele aangevraagde voorziening verband houden met de invaliditeit met dienstverband. De militair die een dienstverbandaandoening heeft op grond waarvan hij wel arbeidsongeschikt is maar niet invalide, valt niet onder deze regeling.

De aanvraag voor een voorziening dient bij de Business-unit Bijzondere Regelingen Defensie van het ABP te worden gedaan. De Voorziening op grond van genoemde regeling is een 'plus' op voor alle Nederlanders geldende regelingen voor voorzieningen, zoals die door de gemeenten worden uitgevoerd.

ABP, Bijzondere Regelingen Defensie
serviceteam Voorzieningen
Postbus 4490, 6401 CZ Heerlen
tel: 045-5798193

4.1.2.7 Bijzondere Wetgeving Oorlogsgetroffenen, Vervolgingslachtoffers en KNIL-pensioenen

Deze wetten en de daaruit voortkomende uitkeringen zijn al geruime tijd geleden toegekend aan de rechthebbenden. Het gaat immers om Wetgeving voor Oorlogsgetroffenen en Vervolgingslachtoffers en KNIL-pensioenen. Mensen die recht hebben op deze pensioenen/uitkeringen hebben inmiddels allemaal de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Volledigheidshalve worden de adressen en telefoonnummers van de instanties vermeld die belast zijn met de uitvoering van deze wetten.

Sociale Verzekeringsbank

Wet Buitengewoon Pensioen Indisch Verzet: <https://www.svb.nl/int/nl/wiv/>

Wet Buitengewoon Pensioen 1940-1945: <https://www.svb.nl/int/nl/wbp/>

Wet Buitengewoon Pensioen Zeelieden Oorlogsslachtoffers: <https://www.svb.nl/int/nl/wbpzo/>

4.1.2.8 Regeling Ereschuld

De regeling Ereschuld is een bijzondere uitkering als erkenning voor veteranen die door inzet tijdens oorlogsomstandigheden en/of crisisbeheersingsoperaties lichamelijk of psychisch gewond zijn geraakt. U komt in aanmerking voor betaling van de ereschuld als u aan alle hieronder genoemde voorwaarden voldoet:

1. Bij u is invaliditeit met dienstverband vastgesteld als gevolg van uw inzet tijdens oorlogsomstandigheden en/of crisisbeheersingsoperaties.
2. U hebt de invaliditeit opgelopen door een incident vóór 1 juli 2007.
3. U bent voor 1 juli 2007 met ontslag gegaan bij het Ministerie van Defensie.
4. Uw eerste aanvraag voor een militair invaliditeitspensioen is ingediend voor 1 juni 2012.
5. Bij u is op of na 1 juni 2012 een medische eindtoestand vastgesteld.

De hoogte van de uitkering hangt af van het invaliditeitspercentage op 1 juni 2012 of het percentage dat geldt op het moment dat een medische eindtoestand wordt vastgesteld (als die er nog niet was op 1 juni 2012). Dit percentage wordt afgezet tegen het normbedrag van € 125.000 (= 100%). Bij een invaliditeitspercentage van 40 betekent dit dat de ereschuld uitkering 40% van € 125.000 = € 50.000 bedraagt.

Als u daarnaast een arbeidsongeschiktheidsuitkering is toegekend in verband met dezelfde aandoening waarvoor u ook het militaire invaliditeitspensioen ontvangt dan kan de uitkering ereschuld worden vastgesteld aan de hand arbeidsongeschiktheidspercentage als dat hoger is.

4.1.2.9 Regeling Schadeloosstelling

De volledige schadevergoeding is bedoeld voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers die door hun gevaar zettende dienstuitoefening lichamelijk of psychisch gewond zijn geraakt en daar nog dagelijks de gevolgen van ervaren. De uitvoering van de volledige schadevergoeding is door de Minister van Defensie opgedragen aan de Sectie Claims van het Dienstencentrum Juridische Dienstverlening (JDV). Het doel is om de schadeafhandeling te vereenvoudigen en te versnellen.

U of uw nabestaanden komen in aanmerking voor een volledige schadevergoeding als een van de onderstaande situaties van toepassing is:

1. U bent als beroepsmilitair of reservist (hierna: militair) op of na 1 juli 2007 uit de dienst ontslagen. Bij u is sprake van invaliditeit met dienstverband en er is een medische eindtoestand vastgesteld. Een mate van invaliditeit van ten minste 10% is niet vereist.
2. U bent als militair ontslagen voor 1 juli 2007. Bij u is sprake van invaliditeit met dienstverband ten gevolge van een inzet tijdens oorlogsomstandigheden en/of crisisbeheersingsoperaties en er is een medische eindtoestand vastgesteld. U heeft een aanvraag voor toekenning van een invaliditeitspensioen ingediend op of na 1 juni 2012. Een mate van invaliditeit van ten minste 10% is niet vereist.
3. De militair is op of na 1 juli 2007 overleden en de nabestaanden hebben als gevolg van dat overlijden aanspraak op een partner- of wezenpensioen als bedoeld in het Besluit bijzondere militaire pensioenen. Er moet tevens een verband bestaan tussen het overlijden van de militair en de verwonding, ziekten of gebreken die tot het recht op invaliditeitspensioen zouden hebben geleid.

Om in aanmerking te komen voor de volledige schadeloosstelling dient u of de nabestaanden van de hiervoor omschreven militair een verzoek in tot volledige schadevergoeding. Het Ministerie van Defensie beoordeelt het verzoek aan de hand van de bepalingen van de Uitvoeringsregeling volledige schadevergoeding in overleg met u of met de nabestaanden. De militairen of nabestaanden die binnen de hiervoor omschreven doelgroep vallen worden middels een flyer/brochure nader door ABP geïnformeerd.

4.1.2.10 Regeling inkomensvoorziening (IV)

De IV is een tijdelijke voorziening ter overbrugging naar een andere inkomensvoorziening. Tot de doelgroep behoort de ontslagen veteraan die de AOW leeftijd nog niet heeft bereikt. Om in aanmerking te komen voor een IV moet betrokkene vanwege ziekte of arbeidsongeschiktheid niet in staat zijn om te werken. Er hoeft echter geen sprake te zijn van een WIA of WAO uitkering. Er moet wel sprake zijn van een vermoeden van dienstverband.

De IV bedraagt 80% van de vastgestelde berekeningsgrondslag gebaseerd op de inkomsten die de belanghebbende gebruikelijk zou hebben kunnen genieten in het jaar voorafgaande aan zijn aanmelding bij het veteranenloket.

De IV heeft een aanvullend karakter in die zin dat andere inkomsten (niet zijnde toeslagen zoals zorg-, kinderopvang - of huurtoeslag) op de IV in mindering worden gebracht. De duur van de IV is in principe twee jaar maar kan worden verlengd als het bijbehorende re-integratietraject nog niet is afgerond of als er nog geen medisch eindtoestand is bereikt. De IV kan echter ook binnen de periode van twee jaar worden beëindigd als:

- eerder duidelijk is dat er geen sprake is van ziekte of arbeidsongeschiktheid ten gevolge van de uitoefening van de militaire dienst,
- als het re-integratietraject eerder is afgerond,
- als eerder een medische eindtoestand is bereikt.

Om in aanmerking te komen voor een IV kunt u contact opnemen met het veteranenloket.

4.2 Toegang tot ondersteuning

Heeft u hulp nodig bij juridische vragen, wilt u weten welke organisaties uw belangen behartigen of hoe u in contact komt met vrijwilligers die veteranen en hun relaties ondersteunen? Ook die informatie vindt u bij het Veteranenloket.

4.2.1 Nuldelijnsondersteuning

Nuldelijnshelpers zijn vrijwilligers die ondersteuning bieden aan veteranen, diensslachtoffers en hun gezin. Zij vormen een landelijk netwerk dat veteranen met een hulpvraag opvangt en zo nodig de weg wijst naar het Veteranenloket. De nuldelijnshelper ondersteunt en begeleidt u eventueel naar hulp, maar is zelf geen hulpverlener. Er zijn diverse vormen van nuldelijnsondersteuning.

Veel veteranenverenigingen en ontmoetingscentra hebben opgeleide nuldelijnshelpers die zich inzetten voor de eigen leden en veteranen in hun omgeving. Door al deze ondersteuners met elkaar te verbinden in een netwerk kan iedere veteraan en zijn relaties in zijn eigen omgeving een nuldelijnshelper vinden. Het Veteranen Platform vervult de coördinerende rol. Op zoek naar een nuldelijnshelper in uw omgeving? Dat kan eenvoudig via uw vereniging of de Digitale Sociale Kaart Veteranen (DiSKv). Deze vindt u op de website DiSKv: www.disk-veteranen.nl.

4.2.2 Diensten Geestelijke Verzorging

Het aanbod van de geestelijke verzorging verschilt nauwelijks van dat uit de diensttijd. De Diensten Geestelijke Verzorging (DGV) maken deel uit van het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV). Geestelijk verzorgers bieden u graag de ruimte uw ervaringen te delen en zullen (desgevraagd) mee zoeken naar een zinvolle plaats ervan in het leven. De coördinator geestelijke verzorging van het Vi, Erwin Kamp, regelt de inzet van geestelijk verzorgers op alle bovenstaande gebieden.

Veteraneninstituut, Erwin Kamp

Telefoon: 088 334 0050

E-mail: e.kamp@veteraneninstituut.nl

4.2.3 Belangenbehartiging

Voor veteranen, diensslachtoffers en hun thuisfront zijn er diverse organisaties die hun belangen behartigen.

4.2.3.1 Stichting Veteranen Platform (VP)

Het Veteranen Platform maakt zich hard voor de belangen van de Nederlandse veteranen van alle krijgsmachtdelen en vredesoperaties. Dit optreden is in de loop der jaren succesvol geweest; voor de veteranen kwamen vele verbeteringen op materieel en immaterieel gebied tot stand. Momenteel zijn meer dan 45 organisaties aangesloten en behartigt het Veteranen Platform de belangen van zo'n 120.000 veteranen van verschillende strijdtoneelen en militaire categorieën. Een overzicht van de verenigingen vindt u op de website van het Veteranen Platform.

Stichting Veteranenplatform

Telefoon: 0343 47 41 41

Email: info@veteranenplatform.nl

Website: www.veteranenplatform.nl

4.2.3.2 Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO)

De Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO) is een particuliere vereniging voor zorg en belangenbehartiging van Nederlandse oud-militairen met een aandoening, die in of door de dienst is ontstaan. De BNMO staat open voor alle oud-militairen en hun directe familieleden die zorg nodig hebben of behoefte aan lotgenotencontact, juridische of sociale ondersteuning, of die dat als lotgenoot aan anderen willen en kunnen bieden. Meer informatie is te vinden op www.bnmo.nl.

Bond van Nederlandse Oorlogs- en Dienstslachtoffers

Telefoon: 0343 - 47 41 10

E-mail: info@bnmo.nl

Website: www.bnmo.nl

4.2.3.3 De Veteranenombudsman

De Nationale ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en houdt zich uitsluitend bezig met problemen tussen burgers en overheidsinstanties. Sinds juli 2013 is hij tevens Veteranenombudsman. U kunt een klacht indienen als u vindt dat Defensie niet aan zijn plichten aan veteranen voldoet (op het gebied van materiële zorg, maatschappelijke ondersteuning en geestelijke gezondheidszorg) of als Defensie veteranen onheus bejegt. Hij behandelt ook klachten van veteranen over overheidsinstanties en over niet-overheidsinstanties die een taak uitoefenen ten aanzien van veteranen, zoals zorginstellingen. Verder adviseert de Veteranenombudsman regering en parlement en monitort hij de klachtbehandeling bij de instanties die zorg verlenen aan veteranen.

De Veteranenombudsman

Telefoon: 0800 - 33 55 555

Website: www.nationaleombudsman.nl/veteranen

4.2.3.4 Militaire vakbonden

Voor belangenbehartiging kunt u tevens terecht bij de diverse militaire vakbonden. Een vakbond behartigt de individuele en collectieve belangen van de aangesloten werknemers.

ACOM Algemene Christelijk Organisatie van Militairen: www.acom.nl

AFMP/FNV Algemene Federatie Militair Personeel: www.afmp.nl

FNV Veteranen: <http://www.afmp.nl/inhoud/fnv-veteranen-0>

MARVER/FNV Marechausseevereniging: www.marechausseevereniging.nl

AVRM Algemene Vereniging van Reserve Militairen: www.avrm.nl

GOV | MHB Gezamenlijke Officieren Verenigingen & Middelbaar en Hoger Burgerpersoneel bij Defensie: www.prodef.nl

KVMO Koninklijke Vereniging van Marineofficieren: www.kvmo.nl

KVNRO Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve officieren: www.kvnro.nl

NOV Nederlandse Officieren Vereniging: www.nederlandseofficierenvereniging.nl

ODB Onafhankelijke Defensiebond: www.defensiebond.nl

VBM Vakbond voor Burger en Militair Defensiepersoneel: www.vbm.info

BBTV Vakbond voor jonge beroepsmilitairen: www.bbtv.nl

4.2.4 Bemiddeling

De Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht (IGK) is ook Inspecteur der Veteranen. Hierbij let hij vooral op de (na)zorg en de maatschappelijke erkenning en waardering voor veteranen. Maar ook voor hun thuisfront en nabestaanden.

Veteranen en hun familieleden kunnen de inspecteur vragen te bemiddelen bij problemen waardoor het welzijn of de rechtspositie in het geding raakt. Daarnaast adviseert de IGK de minister van Defensie over veteranenaangelegenheden. Meer informatie over de IGK vindt u op www.defensie.nl/igk.

De IGK heeft drie taken:

- Adviseur van de minister.
- Bemiddelaar voor militairen en burgers.
- Inspecteur der Veteranen.

Bezoekadres: Utrechtseweg 225 1213 TR Hilversum

Postadres: Utrechtseweg 225 1213 TR Hilversum

Telefoon: (035) 577 66 33 Fax: (035) 577 66 30 E-mail: igk@mindef.nl

4.2.5 Sociaal juridisch advies

Het Sociaal Juridisch Loket (SJL) geeft onafhankelijk, professioneel en gratis advies en informatie aan alle (oud) militairen en politiemedewerkers over sociaal juridische thema's. Het gaat om vragen en problemen die direct te maken hebben met de uitoefening van het beroep. Zij werken samen met verschillende organisaties in dit werkveld, waaronder De Basis en het Vi, maar gaan zorgvuldig en vertrouwelijk om met persoonlijke informatie. De kosten worden gedragen door het fonds en de deelnemende organisaties. Het Sociaal Juridisch Loket biedt als service een gratis, wekelijks inloopspreekuur in Doorn waarbij één van de medewerkers met u in gesprek gaat en u sociaal (juridisch) advies geeft. Het inloopspreekuur vindt elke woensdag plaats van 10.00 tot 12.00 uur.

Sociaal Juridisch Loket

Telefoon: 0343 474 182

E-mail: info@sjloket.nl

Website: www.sjloket.nl

5 Activiteiten en ontmoeten

Er is veel belangstelling voor veteranen. De Nederlandse samenleving wil weten wie ze zijn en wat ze gedaan hebben. En het maakt daarbij niet uit of het gaat om een veteraan uit de Tweede Wereldoorlog of een periode daarna. Diverse musea en televisiezenders beantwoorden aan die vraag door het produceren van televisieprogramma's en het maken van tentoonstellingen over veteranen.

Ook is er veel gelegenheid voor veteranen om elkaar te ontmoeten. De Nederlandse Veteranendag, veteranendagen van de krijgsmacht, lokale veteranendagen, veteranencafés en diverse reünies

bieden daar voldoende mogelijkheden voor. Deze evenementen staan op website van het Vi en worden regelmatig gepubliceerd in het veteranentijdschrift Checkpoint.

6 Thuisfront en nabestaanden

De diensten van het Veteraneninstituut (Vi) en van veel partners zijn zowel voor veteranen als hun thuisfront en / of nabestaanden beschikbaar.

6.1 Thuisfront

Partners, ouders en kinderen kunnen ongewild rechtstreeks betrokken raken bij psychosociale problemen van een veteraan. Er kunnen vragen ontstaan waar u niet direct een antwoord op hebt. Het kan ook gebeuren dat de problemen ontwrichtend werken. Het gezin lijdt eronder, relaties staan onder spanning of worden verbroken. Dat scheidt dan weer nieuwe problemen. Er is altijd hulp in de vorm van informatie en advies. Is er meer nodig, dan verwijzen wij u door. Alles in vertrouwen uiteraard.

De psychosociale zorg van het Veteranenloket wordt geboden door twaalf instellingen die samen met Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV) vormen. Het gaat om ketenzorg. Dat wil zeggen dat de twaalf instellingen bijna alle vormen van psychosociale hulp in huis hebben en alle zorgdiensten perfect op elkaar kunnen afstemmen. Er is veel ervaring met zorg voor veteranen en hun dierbaren. Het Veteranenloket is er ook voor relaties van veteranen. Bel met 088 334 00 00 of e-mail naar info@veteranenloket.nl.

6.2 Nabestaanden

Nabestaanden van veteranen kunnen aanspraak maken op een aantal faciliteiten. Zo mogen zij gratis reizen met openbaar vervoer naar herdenkingen en reünies die zij voorheen met hun partner bezochten. Per kalenderjaar hebben zij recht op één vrijvervoerbewijs voor bezoek aan een reünie of herdenking. Voor het aanvragen neemt u contact op met het Vi: info@veteraneninstituut.nl of 088 334 0050.

Ook mogen zij de Checkpoint kosteloos blijven ontvangen. Het aanvragen van de Checkpoint gaat door contact op te nemen met het Vi: info@veteraneninstituut.nl of 088 334 0050.

Daarnaast organiseren het Vi, de Stichting Landelijke Thuisfronten en de Diensten Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht jaarlijks een Fakkeltocht in Roermond. De fakkeltocht is voor nabestaanden en direct betrokkenen van tijdens vredesoperaties omgekomen militairen. Het is een besloten herdenking. Nabestaanden en direct betrokkenen ontvangen hiervoor persoonlijk een uitnodiging.

Heeft u hierover vragen, dan kunt u contact opnemen met de coördinator geestelijke verzorging van het Vi, Erwin Kamp. Hij is te bereiken op het telefoonnummer 088 334 0050 of via de mail: e.kamp@veteraneninstituut.nl.

7 Onderscheidingen en eretekens

7.1 Draaginsigne Veteranen

Nederland kent sinds 20 januari 2003 het Draaginsigne Veteranen, een reversspeld die te dragen is op burgerkleding. Het insigne is bedoeld als een vorm van maatschappelijke erkenning én om de onderlinge band tussen veteranen te verstevigen. Alle geregistreerde veteranen ontvangen het Draaginsigne Veteranen automatisch per post. Postume verstrekking en verstrekking aan weduwen en overige nabestaanden vindt niet plaats. De verspreiding van het Draaginsigne Veteranen gebeurt door het Veteraneninstituut (Vi).

7.2 Draaginsigne Gewonden

Ook kent Nederland het zogenoemde Draaginsigne Gewonden. Dit insigne kan worden toegekend veteranen die als militair gewond zijn geraakt als gevolg van hun plichtsvervulling onder oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inclusief internationale vredesmissies binnen en buiten het verband van de Verenigde Naties. Het vooronderzoek betreffende aanvragen van het Draaginsigne Gewonden wordt sinds juli 2008 uitgevoerd door de Centrale Adviescommissie Draaginsigne Gewonden (CADIG). Zo moet een lichamelijke of geestelijke verwonding van voldoende ernst zijn en bovendien het gevolg zijn van handelingen of directe (levens)bedreiging door een strijdende partij. De CADIG toetst de aanvraag aan de geldende criteria en adviseert de minister het draaginsigne wel of niet toe te kennen. Een aanmeldingsformulier voor het aanvragen van een Draaginsigne Gewonden is verkrijgbaar via het Vi.

7.3 Zilveren Roos

Veteranen die nog steeds een relatie hebben met degene die tijdens de uitzending het belangrijkste voor hem/haar was, kunnen voor diegene een zogenoemde 'zilveren roos' aanvragen. Daarbij geldt de beperking dat de veteraan tot op heden nog niet zo'n roos heeft ontvangen. De zilveren roos, een initiatief van een aantal UNIFIL-veteranen, is bedoeld als blijk van waardering van de uitgezonden militair voor die persoon die tijdens zijn uitzendperiode het meeste voor hem of haar heeft betekend. De veteraan reikt vervolgens zelf het erkenningsteken aan die betreffende persoon uit. De veteraan kan voor één missie de zilveren roos aanvragen met behulp van een webformulier op www.veteraneninstituut.nl. Het Vi is in december 2012 begonnen met het versturen van de tot dan toe aangevraagde zilveren roosjes.

7.4 Nagedachtenisoorkonde

In 2009 heeft de regering besloten om de nagedachtenisoorkonde weer in ere te herstellen. Tot eind 1949 werd deze oorkonde, die ondertekend werd door de minister van Oorlog, uitgereikt aan nabestaanden van omgekomen militairen. Toekenning vindt plaats met terugwerkende kracht tot 27 december 1949. Bij de oorkonde, die bedoeld is voor de nabestaanden van een tijdens een missie overleden militair, is nu ook een sculptuur gevoegd. Degenen van wie het adres bekend is, zijn inmiddels benaderd. Anderen kunnen zich melden bij de Divisie Personeel en Onderscheidingen van Defensie.

7.5 Meer informatie over militaire onderscheidingen

Voor nadere informatie over militaire onderscheidingen van de krijgsmacht kunt u zich wenden tot:

Divisie Personeel en Onderscheidingen Defensie

Tel: 0800-225 57 33, optie 3

7.6 Militaire onderscheidingen opmaken

Daarnaast kunt u voor vragen of inlichtingen terecht bij de volgende particulier bedrijven (personen) die onderscheidingstekens opmaken volgens officiële normen.

Fa. van Wielik BV

Kneuterdijk 2B

2514 EN Den Haag

Tel: 070-34621 96

info@vanwielik.com

www.vanwielik.com

Onderscheidingenhuis St. Oedenrode

F.H.W.S.J. Bruins en D.V.C. Bruins-Kuijpers

Kerkdijk-Zuid 15A

5492 HW Sint Oedenrode

Tel: 0629-571200

www.onderscheidingenhuis.nl

J.C.H. Timmermans

Boeier 28

2377 CS Oude Wetering

Tel: 071-3314930

Fax: 071-3311919

L.J. Peeks

Lutterveidsestraat 7

4012 DD Kerk Avezaath

Tel: 0344-681248

l.peeks@kpnplanet.nl

Bovomed Onderscheidingen

Reevelden 29

5658 HK Best

Tel: 0642-509209

info@bovomed.nl

www.bovomed.nl

Atelier "Het Medaillon"

J. Heynekamp

Vrijheidslaan 109

3621 HL Breukelen

Tel: 0346-265421

8 Documentatiecentra

8.1 Veteraneninstituut / Kennis- en onderzoekscentrum (Vi/KOC)

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) is onderdeel van het Veteraneninstituut (Vi). Het KOC verzamelt, bewerkt en verspreidt (wetenschappelijke) kennis en informatie over veteranen en stimuleert en verricht onderzoek dat betrekking heeft op de zorg voor en maatschappelijke erkenning van veteranen. Binnen het onderzoek neemt beleidsondersteunend onderzoek, bijvoorbeeld naar opvattingen, wensen en behoeften van veteranen, een belangrijke plaats in. Voor het verspreiden van kennis maakt het KOC onder meer gebruik van de digitale Vi-nieuwsbrief (zie www.veteraneninstituut.nl), de zojuist vermelde Vi-website, digitale factsheets, lezingen en tal van publicaties.

De meningen van veteranen zijn van groot belang voor de verdere ontwikkeling van het veteranenbeleid en het verbeteren van de dienstverlening. Het KOC peilt daarom regelmatig opvattingen van veteranen te peilen om meer inzicht te krijgen in hun wensen en behoeften onder meer via een jaarlijst vragenlijstonderzoek onder circa 1.000 veteranen.

8.2 Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

Het NIMH maakt deel uit van Defensie en is een gespecialiseerd kennis- en onderzoekscentrum op het gebied van de Nederlandse militaire geschiedenis. Het instituut, gevestigd in Den Haag, is er voor iedereen met belangstelling voor het Nederlandse militaire verleden. Het NIMH draagt zorg voor een moderne wijze van onderzoek naar, onderwijs over en vastlegging van het heden en verleden van de Nederlandse strijdkrachten in binnen- en buitenland, te land, ter zee en in de lucht.

Het instituut voorziet de Defensietop op ieder gewenst moment van beleidsadviezen, draagt bij aan de militaire doctrinevorming, verzorgt lezingen en onderwijs aan militaire opleidingsinstututen en universiteiten, publiceert wetenschappelijke studies, beheert een unieke militair-historische collectie, en maakt de aanwezige kennis en het audiovisuele bezit toegankelijk voor een breed publiek. De medewerkers verzorgen militair-historisch onderwijs te velde en zijn aanspreekpunt voor iedereen met vragen over het Nederlandse militair verleden.

Het NIMH is een vooraanstaande wetenschappelijke autoriteit op militair-historisch gebied, met specifieke kennis en collecties. Het instituut opent bovendien zijn deuren voor iedereen die zich (verder) wil verdiepen in de geschiedenis van de Nederlandse strijdkrachten. Defensiespecialisten, onderzoekers of particulieren kunnen de unieke collecties zelf komen raadplegen (openingstijden leeszaal: di t/m vr 08.15-16.45 uur, graag vooraf even een afspraak maken). Ook is het mogelijk zich schriftelijk dan wel per e-mail te wenden tot een van de gespecialiseerde medewerkers.

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

Frederikkazerne, gebouw 35 H-toren (studiezaal met eigen ingang op begane grond, directie en medewerkers op eerste en tweede etage)
Van Alkemadelaan 786
2597 BC Den Haag

Tel. algemeen: (070) 316 58 36

Tel. Studiezaal: (070) 316 28 47

E-mail: nimh@mindef.nl

Website: www.defensie.nl/nimh

8.3 NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies

De bibliotheek van het NIOD is vrij toegankelijk. Er worden geen boeken uitgeleend. Deze kunnen in de studiezaal worden geraadpleegd en er zijn kopieermogelijkheden. Op de studiezaal zijn de belangrijkste toegangen tot de archiefcollecties voor iedereen ter inzage. Restricties gelden alleen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de privacy. De archivalia liggen in de depots en worden op aanvraag gelicht. Het zelf kopiëren van archiefstukken is niet toegestaan, dit kan op aanvraag door de reproductieafdeling gebeuren.

NIOD

Herengracht 380, 1016 CJ Amsterdam tel: 020-5233800, fax: 020-5233888
e-mail: info@niod.nl, website: www.niod.nl

8.4 Bibliotheek Cogis

Cogis (zie 9.1) is een landelijk kenniscentrum voor informatieverstrekking, dienstverlening, kennisoverdracht en onderzoek, op het gebied van de gevolgen van vervolging, oorlog en geweld. De Bibliotheek Cogis bevat o.a. databanken van boeken, artikelen en videobanden.

Bibliotheek Cogis

Nienoord 5, 1112 XE Diemen, tel: 020-6601932 (ma t/m do)
e-mail: bibliotheek@cogis.nl, website: www.cogis.nl

8.5 Veteranenlandgoed Vrijland

Het Veteranenlandgoed Vrijland is gesticht als blijk van maatschappelijke waardering voor veteranen die zich wereldwijd hebben ingezet voor de vrijheid en veiligheid van anderen, in opdracht van democratisch gekozen regeringen. In dit natuurgebied van 75 hectare is een informatieve en educatieve wandelroute aangelegd met 31 informatiepanelen over de (vredes)missies en oorlogen waaraan Nederland en Nederlandse militairen hebben deelgenomen vanaf 1940 tot heden. Het inrichten van deze veteranenwandelroute beoogt, naast het bevorderen van de maatschappelijke erkenning, bij te dragen aan begrip en waardering voor de verrichtingen van de uitgezonden militairen. Bezoekers kunnen ook kiezen om een langere of kortere wandeling te maken over onverharde paden en lanen, die het landgoed doorkruisen en daarbij van de rust en de natuur te genieten. Op het veteranenlandgoed is een ereveld ingericht waar de as van veteranen (en hun naasten) kan worden verstrooid. Hiervoor kunt u contact opnemen met Helma Sueters van Yarden (helma.sueters@yarden.nl) of met Pieter van Hoffen (phvanhoffen@tele2.nl).

Veteranenlandgoed Vrijland

Koningsweg 31, 6816 TG Schaarsbergen
website: www.veteranenlandgoedvrijland.nl

9 Militaire en oorlogsmusea

Hierna volgt een lijst met (militaire) musea die gratis toegankelijk zijn of die korting geven op vertoon van de Veteranenpas. Bij musea op defensie terrein is legitimatie verplicht. De met een * aangegeven musea zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

9.1 Groningen

Stichting Museum Canadian Allied Forces 1940-1945*

Adres: Ulgersmaweg 51, 9731 BL Groningen, tel: 050-5494197 of 06-51370717, website: www.canadianalliedforces.com. Het museum is zes maanden per jaar geopend, zie de website voor de openingsdata.

Openingstijden: 12.30-16.30 uur. Het is mogelijk om buiten de reguliere openingstijden (tegen een kleine vergoeding) het museum te bezoeken voor een lezing en/of rondleiding.

Entree: gratis.

9.2 Friesland

Fries Verzetsmuseum (onderdeel van het Fries Museum)*

Adres: Wilhelminaplein 92, 8911 BS Leeuwarden, tel: 058-2120111, website: www.friesverzetsmuseum.nl.

Openingstijden: di t/m zo 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr en 25 dec).

Entree met veteranenpas: gratis.

Kazemattenmuseum Kornwerderzand*

Adres: Afsluitdijk 5, 8752 TP Kornwerderzand, tel: 0517-579453, 06-81246870 of 0517-504550 (VVV), website: www.kazemattenmuseum.nl.

Openingstijden: mei t/m oktober wo en za, 10.00-17.00 uur, juli en augustus ook zo 13.00-17.00 uur.

Buiten deze openingstijden is groepsbezoek op afspraak mogelijk.

Entree met veteranenpas: gratis.

9.3 Drenthe

Herinneringscentrum Kamp Westerbork

Adres: Oosthalen 8, 9414 TG Hooghalen, tel: 0593-592600, website: www.kampwesterbork.nl.

Openingstijden: sept t/m mrt ma t/m vr 10.00-17.00 uur, za-zo 13.00-17.00 uur, apr t/m aug 11.00-17.00 uur, feestdagen 11.00-17.00 uur (26 dec 13.00-17.00 uur). Gesloten op 25 en 31 december. Kijk voor de openingstijden in januari op de website.

Entree met veteranenpas: gratis.

Historische Collectie Regiment Stoottroepen Prins Bernhard*

Adres: Johan Willem Frisokazerne, Balkenweg 3, 9400 AC Assen, tel: 0592-358163, website: www.stoottroepers.nl.

Openingstijden: wo en do: 13.00-16.00 uur, vr 13.00-17.00 uur.

Entree met veteranenpas: gratis.

9.4 Overijssel

Nationaal Tinnen Figuren Museum*

Adres: Markt 1, 7731 DB Ommen, tel: 0529-454500, website: www.tinnenfigurenmuseum.nl.

Openingstijden: apr t/m okt di t/m za 11.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 13.00-17.00 uur, nov t/m mrt za en tijdens schoolvakanties 11.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 13.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec).

Entree met veteranenpas: € 2,50 (i.p.v. € 5,-).

Bijzonderheden: rolstoelgebruikers krijgen 50 procent kortint (€ 2,50 i.p.v. € 5,-).

Twents Oorlogsmuseum Vriezenveen '40-'45

Adres: Oosteinde 364/366, 7671 AH Vriezenveen, tel: 06-10599063, website:

www.oorlogsmuseumvriezenveen.nl.

Openingstijden: van de eerste wo in april tot de laatste za in oktober, wekelijks op wo en za 11.00-17.00 uur. Persoonlijke rondleiding is mogelijk. Resterende dagen op afspraak, ook voor grote groepen.

Entree met veteranenpas: gratis.

Memory International War Museum*

Adres: Grotestraat 13, 7443 BA Nijverdal, tel: 0548-750677, website: www.memorymuseum.nl.

Openingstijden: mrt t/m okt di t/m zo 10.00-17.00 uur, nov t/m feb di t/m vr 12.00-17.00 uur, za en zo 10.00-17.00 uur.

Entree WO II-veteranen: gratis (i.p.v. € 4,50).

9.5 Gelderland

Historische Collectie Garde-regiment Grenadiers en Jagers

Adres: Oranjekazerne, Clement van Maasdijkstraan 5, 6816 TW Arnhem, tel: 026-3533369, website:

www.garderegimentgrenadiersenjagers.nl.

Openingstijden: van 1 april tot 31 oktober iedere do 10.00-16.00 uur (m.u.v. feestdagen) en op afspraak.

Entree met veteranenpas: gratis. Gratis rondleidingen.

Museum Verbindingsdienst

Vanaf 25 februari is de expositie, evenals het archief, wekelijks op woensdag van 10.00 tot 16.00 uur te bezoeken. Het museum is per e-mail en telefoon bereikbaar voor verzoeken om informatie en voor het aannemen van schenkingen. Voor groepen bestaat de mogelijkheid om op andere dagen een bezoek aan de collectie te brengen. E-mail: info@museumverbindingsdienst.nl, tel: 06-20966799, website: www.museumverbindingsdienst.nl

Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945*

Adres: Wylerbaan 4, 6560 AC Groesbeek, tel: 024-3974404, website: www.bevrijdingsmuseum.nl.

Openingstijden: ma t/m za 10.00-17.00 uur; zon- en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec). Entree met veteranenpas: € 5,- (i.p.v. €10,00). Buitenlandse WO II-veteranen: gratis.

Museum Bronbeek*

Adres: Velperweg 147, 6824 MB Arnhem, tel: 026-3763555, website: www.bronbeek.nl.

Openingstijden: di t/m zo, 2e paasdag en 2e pinksterdag 10.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec).

Entree met veteranenpas: gratis.

Historische Verzameling Regiment Van Heutsz

Adres: Oranjekazerne, geb. 31, Clement van Maasdijklaan 5, 6816 TW Arnhem, tel: 026-3532772, website: www.defensie.nl.

Openingstijden: do, alleen op afspraak, niet op feestdagen.

Entree met veteranenpas: gratis.

Nederlands Artilleriemuseum*

Adres: Eperweg 149, 8084 HE 't Harde, tel: 0525-657310, website:

www.nederlandsartilleriemuseum.nl.

Openingstijden: di t/m vr 13.30-17.00 uur. Documentatie- en fotoarchief alleen op afspraak.

Entree met veteranenpas: gratis, geldt ook voor één introduc e, vrijwillige bijdrage.

Museum Korps Rijdende Artillerie*

Adres: Eperweg 149 (gebouw 79), 8084 HE 't Harde, tel: 0525-657836 (b.g.g.: 0525-657326), website:

www.korpsrijdendeartillerie.nl. In de eerste helft van 2015 is het museum in de even kalenderweken op woensdagmiddag geopend van 13.00 tot 17.00 uur. De openingstijden worden mogelijk in de loop van 2015 verruimd. Op afspraak zijn voor groepen andere bezoektijden mogelijk (kosten   30 -   50, afhankelijk van de grootte van de groep). Entree met veteranenpas: gratis (m.u.v. groepen, legitimatie verplicht), Vrijwillige bijdrage.

Historische Collectie Grondgebonden Luchtverdediging*

Adres: Luitenant-generaal Bestkazerne, Ripseweg 1, 5816 AC Vredepeel, tel: 0493-598850, e-mail:

hvglvd@mindef.nl, website: www.luchtdeelartillerie.nl/museum.

Openingstijden: do 10.00-15.00 uur, op verzoek zijn ook andere openingstijden mogelijk. In verband met de momentele veiligheidssituatie dienen met onmiddellijke ingang ook individuele bezoekers zich een dag van te voren aan te melden.

Entree: gratis.

Bijzonderheden: rolstoel en rollator aanwezig.

Museum der Koninklijke Marechaussee*

Adres: Weeshuiswal 9, 4116 BR Buren, tel: 0344-571256, website: www.marechausseemuseum.nl.

Openingstijden: dagelijks 12.30-16.30 uur (m.u.v. 1 jan, 24, 25, 26 en 31 dec). Voor groepen het hele jaar door op afspraak.

Entree met veteranenpas: gratis.

Airborne Museum 'Hartenstein'*

Adres: Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek, tel: 026-3337710, website: www.airbornemuseum.nl.

Openingstijden: apr t/m okt ma t/m za 10.00-17.00 uur, nov t/m mrt ma t/m za 11.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec, op 24 en 31 dec sluit het museum om 16.00 uur).

Entree met veteranenpas:   7,50 (i.p.v.   8,50).

Museum Vliegbasis Deelen

Adres: Hoenderloseweg 10, Gebouw 20, 6816 SW Arnhem/Deelen, tel: 026-3341625/ 06-20901649,

website: www.museumvlbdeelen.nl.

Openingstijden: za en zo 11.00-17.00 uur (groepen op afspraak).

Entree met veteranenpas: gratis.

Achterhoeks Museum 1940-1945

Adres: Markstraat 6, 7255 CA Hengelo (Gld.), tel: 0575-465170 (tijdens openingstijden), website: www.achterhoeksmuseum1940-1945.nl.

Openingstijden: apr t/m okt: wo t/m zo 13.00-17.00 uur, jul en aug extra geopend: di 13.00-17.00 uur, nov t/m mrt: wo, za en zo 13.00-17.00 uur, alle feestdagen 13.00-17.00 uur (m.u.v. 25 dec t/m 2 jan).

Groepen van 10 personen of meer op afspraak, dat kan ook buiten de reguliere openingsuren en -dagen. Rondleidingen op afspraak (ook vanaf 10 personen). Info: tel: 0575-463942.

Entree met veteranenpas: € 3,50 (i.p.v. € 4,50).

Aaltense Musea (Markt 12, Euregionaal museum voor de Vrijheid, Aaltens Historisch Museum)

Adres: Markt 14, 7121 CS Aalten, tel: 0543-471797, website: www.aaltensemusea.nl.

Openingstijden: di t/m za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, 2e paasdag en 2e pinksterdag en Hemelvaartsdag 13.00-17.00 uur. Gesloten op 1 jan, 27 apr, 1e paasdag, 1e pinksterdag, 24, 25 en 31 dec.

Entree met veteranenpas: gratis.

Bijzonderheden: grotendeels toegankelijk voor rolstoel.

Historische Collectie Militaire Inlichtingen Dienst

Adres: Eperweg 149 (gebouw 124), 8084 HE 't Harde, tel: 0525-657640, website: www.defensie.nl.

Openingstijden: wo 09.00-16.00 uur.

Entree: gratis.

9.6 Utrecht

Cavaleriemuseum*

Adres: Bernhardkazerne, Barchman Wuytierslaan 198, 3818 LN Amersfoort, tel: 033-4661996, website: www.cavaleriemuseum.nl.

Openingstijden: di t/m vr 10.00-16.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr, hemelvaarstdag, 25, 26 en 31 dec).

Entree met veteranenpas: gratis.

Museum Militaire Traditie 't Schilderhuis

Adres: Van Rijckevorselstraat 2, 3972 ER Driebergen-Rijsenburg, tel.: 0343-517588, website: www.schilderhuis.com.

Openingstijden: za, zo en feestdagen 13.00-17.00 uur, wo 14.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 1e paasdag, 1e pinksterdag en 25 dec).

Entree met veteranenpas: € 2,- (i.p.v. € 3,-).

Nationaal Militair Museum (NMM)

Adres: Verlengde Paltzerweg 1, 3768 MX Soest. Website: www.nmm.nl.

Openingstijden: dinsdag t/m zondag: 10.00 tot 17.00, maandag tijdens schoolvakanties: 10.00 tot 17.00, gesloten: nieuwjaarsdag, koningsdag en eerste kerstdag.

Op vertoon van uw Veteranenpas kunt u een ticket bij de kassa afhalen. Hiermee heeft u gratis toegang tot het museum.

Historische Collectie Bevoorradings- en Transporttroepen*

Voormalig Intendancemuseum, Historische Verzameling Intendance/B&T en Historische Verzameling AAT.

Adres: Kamp Soesterberg, gebouw V20, Zeisterspoor 8, 3769 AP Soesterberg, tel: 033-4662032, website: www.museumbevoentransport.nl.

Openingstijden: ma en wo 10.00-15.00 uur en vr op afspraak (25 dec t/m 1 jan gesloten).

Entree met veteranenpas: gratis.

Regimentscollectie Technische Troepen (RCTT)

Adres: Kamp Soesterberg, Zeisterspoor 8, 3769 AP Soesterberg, gebouw V15, tel: 033-4662021 of 033-4662505, website: www.technische-troepen.nl

Openingstijden: ma, wo en vr 09.30-12.15 uur en 13.15-15.00 uur. Andere dagen voor groepen op afspraak.

Entree: gratis.

9.7 Noord-Holland

Traditiekamer Marineluchtvaartdienst Maritiem Vliegveld De Kooy

Adres: Maritiem Vliegveld De Kooy, Rijksweg 20, 1786 PT Den Helder, website:

www.traditiekamer.nl.

Het kantoor van de Traditiekamer (tel 0223 – 658703) wordt door vrijwilligers bemand en is derhalve niet altijd bezet. Meestal is er op woensdagochtend wel iemand aanwezig. Op aanvraag is het mogelijk de Traditiekamer te bezoeken.

Contact: Bureau OS&O, Maritiem Vliegveld De Kooy, tel: 06 – 22063574.

Entree: gratis.

Marinemuseum (incl. drie museumschepen: onderzeeboot Tonijn, ramschip Schorpioen en mijnenveger Abraham Crijnsen)

Adres: Hoofdgracht 3, 1781 AA Den Helder, tel: 0223-657534, website: www.marinemuseum.nl.

Openingstijden: ma t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zon- en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 25 en 26 dec), nov t/m apr op ma gesloten (m.u.v. officiële schoolvakanties).

Entree met veteranenpas: gratis.

Historische Verzameling Militair Geneeskundige Dienst KL

Adres: Kpl van Oudheusdenkazerne, Noodweg 37, 1213 PQ Hilversum, tel: 035-5774201, website:

www.regimentgeneeskundigetroepen.nl.

Openingstijden: wo 09.00-16.00 uur, groepen op afspraak (tel: 035-5774360).

Entree met veteranenpas: gratis.

Regionaal Museum 1940-1945 Schagen e.o.

Adres: Slot Schagen, Slotplein 4, 1741 BS Schagen, tel. beheerder 0224-216248, website:

home.quicknet.nl/qn/prive/n.j.grooff/.

Openingstijden: 'Westfriese donderdagen' (in juli, aug en 1e do sept) en 5 mei 10.00-17.00 uur.

Groepen op afspraak. Entree met veteranenpas: € 1,50 (i.p.v. € 3,-).

Lucht oorlog- en Verzetsmuseum CRASH 40-45*

Adres: Fort bij Aalsmeer, Aalsmeerderdijk 460, 1436 BM Aalsmeerderburg, tel: 0297-530667, website:

www.crash40-45.nl.

Openingstijden: elke za 11.00-16.00 uur.

Entree met veteranenpas: gratis.

Luchtoorlogsmuseum Fort Veldhuis*

Adres: Genieweg 1, 1967 PS Heemskerk, tel. 0251-230670 (b.g.g. 06-20298691), website: www.arg1940-1945.nl.

Openingstijden: van mei t/m okt zo van 11.00 tot 17.00 uur, groepsbezoeken op afspraak via tel: 06-20298691.

Entree met veteranenpas: gratis. Let op: in het fort kunt u niet pinnen.

Bunker Museum IJmuiden

Adres: Badweg 38, 1976 BZ IJmuiden (tegenover camping De Duindoorn). Voor rondleidingen: website: www.wn2000.nl of e-mail: info@wn2000.nl.

Openingstijden: apr t/m okt 1e zo van de maand 11.00-16.00 uur, okt. t/m mrt 1^e en 3^e zo van de maand. website: www.bunkermuseum.nl.

Entree met veteranenpas: € 2,- (i.p.v. € 4,-), minirondleidingen € 1,- (i.p.v. € 2,-).

Nederlands Vestingsmuseum

Adres: Westwalstraat 6, 1411 PB Naarden, tel: 035-6945459, website: www.vestingmuseum.nl.

Openingstijden: di t/m vr 10.30-17.00 uur, za, zo en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr, 25 en 31 dec).

Entree met veteranenpas: € 5,- (i.p.v. € 7,-).

Verzetsmuseum Amsterdam, incl. het Verzetsmuseum Junior (voor kinderen 9-14 jaar)

Adres: Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam, tel: 020-6202535, website: www.verzetsmuseum.org.

Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo, ma en feestdagen 11.00-17.00 uur.

Entree met veteranenpas: € 5,- (i.p.v. € 10,-).

9.8 Zuid-Holland

Stichting Museum '40-'45

Adres: Nieuwe Haven 27-28, 3311 AP Dordrecht, tel: 078-6130172, website: www.museum19401945.nl.

Openingstijden: di, wo, vr en za 10.00-17.00 uur en zo 13.00-17.00 uur (m.u.v. 10 jan tot 2 feb, 1e en 2^e paasdag, 1e en 2^e pinksterdag en 25 en 26 dec).

Entree met veteranenpas: gratis.

Museum Rotterdam '40-'45NU

Adres: Coolhaven 375, 3015 GC, Rotterdam, (010) 484 89 31, website: www.ovmrotterdam.nl

Openingstijden: di t/m vrij 10.00 – 17.00 uur, zon- en feestdagen 12.00 17.00 uur

Museumschip Mercur

Adres: Dr Lelykade (tegenover nr. 10a), 2583 CM Scheveningen, tel: 070-3540315, website: www.museumschip-mercuur.nl.

Openingstijden: apr t/m okt di t/m zo 10.00-17.00 uur, nov t/m mrt wo, za en zo 10.00-17.00 uur (m.u.v. 22 dec t/m 10 jan).

Entree met veteranenpas: gratis.

Mariniersmuseum*

Adres: Wijnhaven 7-13, 3011 WH Rotterdam, tel: 010-4129600, website:

www.mariniersmuseumrotterdam.nl.

Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo en feestdagen 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1e paasdag, 27 apr, 5 mei, hemelvaartsdag, 1e pinksterdag en 25 dec).

Entree met veteranenpas: gratis.

Nederlands Militair Kustverdedigingsmuseum Fort aan den Hoek van Holland*

Adres: Stationsweg 82, 3151 HS Hoek van Holland, tel: 0174-382898, website: www.forthvh.nl.

Openingstijden: op eigen gelegenheid di t/m zo 13.00-17.00 uur (kassa sluit om 15:30 uur, zie website). Entree met veteranenpas: gratis.

Verzetsmuseum Zuid-Holland*

Adres: Turfmarkt 30, 2801 HA Gouda, tel: 0182-520385, website: www.verzetsmuseum-zh.nl.

Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za en zo 12.00-17.00 uur (m.u.v. alle feestdagen en 31 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Museum De Vrijheid

Adres: Opperduit 14, 2941 AK Lekkerkerk, tel: 0180-664120 of e-mail naar ooms@devrijheid.nl, website: www.devrijheidonline.nl.

Openingstijden: elke 1e en 3e za van de maand, 10.00-16.00 uur en op afspraak.

Entree met veteranenpas: gratis.

Unifil-museum

Adres: Spijksedijk 48, 4207 GN Gorinchem, Info: R. Wentink, tel: 0183-625777, e-mail:

info@dorstigetypen.nl website: www.dorstigetypen.nl.

Openingstijden: za en zo 10.00-17.00 uur en voor groepen op afspraak (tegen een vergoeding).

Entree: gratis.

9.9 Noord-Brabant

Regimentsverzameling Brigade en Garde Prinses Irene*

Adres: Gen-maj De Ruyter van Steveninckkazerne, Eindhovenesdijk 42, 5688 ZG Oirschot, tel: 040-2665665, website: www.fuseliers.nl.

Openingstijden: wo 10.00-16.30 uur en op afspraak.

Entree met veteranenpas: gratis.

Oorlogsmuseum Overloon*

Adres: Museumpark 1, 5825 AM Overloon, tel: 0478-641250, website: www.oorlogsmuseum.nl.

Openingstijden: het gehele jaar: ma t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo en feestdagen: 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 24, 25 en 31 dec).

Entree met veteranenpas: € 10,- (i.p.v. € 15,-).

Geniemuseum*

Adres: Lunettenlaan 201, 5263 NT Vught, tel: 073-6881867, website: www.geniemuseum.nl.

Openingstijden: di t/m vr 10.00-16.00 uur, juli en aug ook op zo 12.00-16.00 uur. Groepen op afspraak, rondleidingen over terrein door medewerkers Nationaal Kamp Vught na aanmelding op www.nmkampvught.nl.

Entree met veteranenpas: gratis.

Museum Oorlog en Vrede

Adres: Ginnekenweg 76, 4818 JH Breda, tel: 076-5214156, website: <http://members.ziggo.nl/wimmol>.

Openingstijden: alleen op afspraak.

Entree met veteranenpas: gratis.

Museum Bevrijdende Vleugels*

Adres: Sonseweg 39, 5681 BH Best, tel: 0499-329722, website: www.wingsofliberation.nl.

Openingstijden: apr t/m okt wo t/m zo 10.00 – 17.00, zomervakantie ma t/m zo 10.00 – 17.00.

Entree met veteranenpas: € 5,- (i.p.v. € 7,50).

Vliegend Museum Seppe*

Adres: Pastoor van Breugelstraat 93E, 4744 RC Bosschenhoofd, tel: 0165-321335, website www.vliegendmuseumseppe.nl.

Openingstijden: dec t/m januari za en zo 13.00-17.00 uur, mrt t/m nov wo, za en zo 13.00-17.00 uur, apr t/m okt do en vr 13.00-17.00 uur. Voor groepen andere tijden beschikbaar op afspraak.

Entree met veteranenpas: € 4,50 (i.p.v. € 5,-).

Historische Collectie Korps Commandotroepen*

Adres: Engelbrecht van Nassaukazerne, Parabaan 10, 4706 CN Roosendaal, tel (di 09.00-15.00 uur): 0165-358441, website: www.korpscommandotroepen.nl.

Openingstijden: op afspraak op elke di 09.30-14.30 uur. Andere dagen zijn ook mogelijk voor groepen (m.u.v. het weekend).

Entree: gratis.

Museum De bewogen jaren 1939-1950*

Adres: Floreffestraat 1, 5095 AV Hooge Mierde, tel: 013-5093133 (b.g.g. 013-5091776), website: www.museumdebewogenjaren.nl.

Openingstijden: mei t/m okt di t/m zo 13.00-17.00 uur, nov t/m apr do t/m zo 13.00-17.00 uur, dec alleen in kerstvakantie. Groepen op afwijkende tijden op afspraak mogelijk.

Entree met veteranenpas: € 3,- (i.p.v. € 4,-).

Traditiekamer Typhoon, Vliegbasis Volkel

Adres: Zeelandsedijk 10, 5408 ZW Volkel, tel: 0413-276601, website: www.defensie.nl.

Openingstijden: eerste en derde vrijdag van de maand van 14.00-16.00 uur, groepen kunnen in overleg ook op andere dagen terecht.

Entree met veteranenpas: gratis

Traditiekamer Vliegbasis Gilze-Rijen

Adres: Rijksweg 121, 5121 RD Rijen, tel: 0161-296104 of 06-10853220, website: www.defensie.nl.

Openingstijden: do 13.00 tot 15.30 uur. Rondleidingen voor groepen op afspraak op di en wo (aanmelden: e-mail: dhc.svc@mindef.nl).

Entree: gratis.

Generaal Maczek Museum

Adres: Trip van Zoutlandtkazerne, De la Reijweg 95, 4818 BA Breda, tel: 076-5274089, website: www.maczekmuseum.nl.

Helaas is dit museum gesloten. Tot eind 2015 blijft het echter wel mogelijk een bezoek aan de museumbibliotheek te brengen en een afspraak te maken voor een lezing over de inzet van de Poolse strijdkrachten in West-Europa tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Nationaal Monument Kamp Vught

Adres: Lunettenlaan 600, 5263 NT Vught, tel: 073-6566764, e-mail: info@nmkampvught.nl. Website: www.nmkampvught.nl.

Openingstijden: di t/m. vr. 10.00 – 17.00, za, zo en feestdagen 12.00 – 17.00, gesloten 1 jan, 10 jan t/m 31 jan, 25 en 31 december. Barak 1 woe, za, zon, 12.00 – 17.00. Entree: gratis.

9.10 Zeeland

Bevrijdingsmuseum Zeeland*

Adres: Coudorp 41, 4455 AH Nieuwdorp, tel: 0113-671475, website:

www.bevrijdingsmuseumzeeland.nl.

Openingstijden: 2014: 1 mei tot 8 nov di t/m vr 13.00-17.00 uur, za 10.00-17.00 (m.u.v. zondagen en christelijke feestdagen). Het museum hanteert een zomer- en winterseizoen, zie voor de actuele openingstijden de website.

Entree met veteranenpas: € 5,- (i.p.v. € 6,-).

9.11 Limburg

Historische Verzameling Regiment Limburgse Jagers

Adres: Van Hornekazerne, gebouw 19, Kazernelaan 101, 6006 SP Weert, tel: 0495-462940, website:

<http://limburgsejagers.nl/content/stichting-rlj/traditiekamer>.

Openingstijden: di t/m vr vanaf 09.30-12.30 uur en op afspraak.

Entree: gratis.

Eyewitness Museum

Adres: Maastrichterlaan 45, 6191 AB Beek, tel: 046-4370769, website: www.eyewitnesswo2.nl.

Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za en zo 12.00-18.00 uur. Gesloten op feestdagen.

Entree met veteranenpas: € 4,- (i.p.v. € 10,-), Nederlandse WO II-veteranen: gratis.

Deze informatie is het laatst bijgewerkt op: 24 oktober 2014

10 Lijst instanties

Veteranenloket

Telefoon: 088 334 00 00
E-mail: info@veteranenloket.nl
Website: www.veteranenloket.nl

Veteraneninstituut

Telefoon: 088 334 00 50
E-mail: info@veteraneninstituut.nl
Website: www.veteraneninstituut.nl

Stichting Veteranenplatform

Telefoon: 0343 47 41 41
Email: info@veteranenplatform.nl
www.veteranenplatform.nl

Landelijk Zorgsysteem voor veteranen

Contact via het Veteranenloket (zie hierboven)
Website: www.lzv-groep.nl

ABP

Contact via het Veteranenloket (zie hierboven)
Website: www.abp.nl

Checkpoint

Telefoon: 024 36 00 974
E-mail: checkpoint@veteranen.nu

Divisie Personeel en Onderscheidingen Defensie

Telefoon: 0800-225 57 33, optie 3
E-mail: onderscheidingen@mindef.nl

Bond van Nederlandse Oorlogs- en Dienstslachtoffers

Telefoon: 0343 - 47 41 10
E-mail: info@bnmo.nl
Website: www.bnmo.nl

De Basis

Contact via het Veteranenloket (zie hierboven)
Website: www.de-basis.nl

vfonds

Telefoon: 073 - 613 91 00
E-mail: info@vfonds.nl
Website: www.v-fonds.nl

Nederlands instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies

Telefoon: 020-523 38 00

E-mail: info@niod.knaw.nl

Website: www.niod.nl

Nationaal Comité Veteranendag

E-mail: info@veteranendag.nl

Website: www.veteranendag.nl

Ministerie van Defensie

www.mindef.nl

Educatief programma 'Veteraan in de Klas'

Telefoon: 088 334 00 00

E-mail: educatie@veteraneninstituut.nl

Interviewcollectie Nederlandse Veteranen

Telefoon: 088 334 00 00

E-mail: ipnv@veteraneninstituut.nl

De Veteranenombudsman

Telefoon: 0800 - 33 55 555

Website: www.nationaleombudsman.nl/veteranen

Sociaal Juridisch Loket

Telefoon: 0343 474 182

E-mail: info@sjloket.nl

Website: www.sjloket.nl

Bibliotheek Cogis

Nienoord 5, 1112 XE Diemen, tel: 020-6601932 (ma t/m do)

e-mail: bibliotheek@cogis.nl, website: www.cogis.nl

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

Frederikkazerne, gebouwen 132 (studiezaal; openingstijden: zie website)
en 35 (directie en medewerkers)

Van der Burchlaan 31, 2597 PC Den Haag

Postbus 90701, 2509 LS Den Haag, tel: 070-3165836

e-mail: nimh@mindef.nl, Website: www.defensie.nl/organisatie/cdc/inhoud/eenheden/nimh

Bibliotheek Cogis

Nienoord 5, 1112 XE Diemen, tel: 020-6601932 (ma t/m do)

e-mail: bibliotheek@cogis.nl, website: www.cogis.nl